HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

האשה נקנית פרק ראשון קידושין לה.

ופדיון הכן. דילפינן לעיל בפירקין (דף כט.) נשים פטורות מלפדות בניהם דכתיב[ה] תיפדה תפדה: **ולר' יוחנן בן ברוקא דאמר.** מיובא בפריה ורביה כתיב נשים היכי יליף הו שאר מצות עשה שלא הזמן גרמא לחיוב ממורה הא הוו מורה ופריה ורביה שני כתובין כאחד: **לריכי.** כלומר לאו בתין כאחד נינהו ולמימרא דאין מלמדין שלא תרוייהו לריכי דאי הוה כתב חד לא גמיר מינה מידך מיניה: **דרכו נכנס.** שם המקרא במלמה ואין דרכה כו' וכיון דלא קרינן בה וכבשוה לא קרינן בה פרו ורבו: **סיפק בידו לעשות.** שם לא מליו שאין חייבת אלא מדרבנן: **לא שמחייב לגי.** תפילו פנויה: **הניחא הו'.** לעיל קאי דאותיבנא גילף מת"ת ושניהן משום דהוי ת"ת ופדיון הבן כו': **מ"ל.** גילף מת"ת ופדיון הבן שאר מלות עשה שלא הזמן גרמא לפטור: **פפונאי ידעי הו'.** תלמידים שבפפונא ומנו רב אחא בר יעקב שהיה דר בפפונא כדאמר בהשותפין (ג"ג דף טו.) גבי שטן ופניניה ש"ס מתכוונו דרשה רב אחא בר יעקב בפפונא אחא שטן ונשקיה אכרעיה: **למען תהיה תורת ה'.** הרי כל התורה הוקשה לתפילין ולא שנקיטן הקישא וגמרינן מנין אף ממלה והקהל לזמן גרמא ולא מתלמוד תורה ופדיון הבן שלא הזמן גרמא: **ומדמלות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות שלא הזמן גרמא נשים חייבות.** מדאיתקש למיכתב היקישא למיפטריהו מזמן גרמא מכלל דשאר מלות חייבות: **הניחא הו'.** פלוגתא היא בסנהדרין שבת (דף קח.) ובפרק בתרא דעירובין (דף לה:): **מ"ל.** ש"מ היכא מיכא למילף לשלא הזמן גרמא נשים פטורות: **ומנאי מאן שמעת ליה האי סברא ר"מ.** בעירובין ולדידיה לא איצטריך היקישא שלא הזמן גרמא דגמרינן בריש מנין אף ונמר מרחיה דהוי מלות עשה שהזמן גרמא ונשים פטורות ודקשיא לן לעיל וילף ממלה והקהל לחיובא ר"מ סבר שני כתובין הבאים כאחד אין מלמדין: **ופרכינן ולרבי יהודה דאמר מלמדין.** בסנהדרין בפ' ד' מיתות (דף מז:) ואמר נמי בעירובין (דף לו:) **תפילין מלות עשה שלא הזמן גרמא** מ"ל דמיכא תיתי פטורה למלות עשה שהזמן גרמא: **משום דהוי שמחה הו'.** ולא סבירא לן כאביי דאמר לעיל אשה בעלה משמחה: **ולכל עונתין.** ולחיון ס עונתין מלקות הן: **דבי ר' ינישור שנא הו'.** לאו לפרושי מתני' מייתי לה אלא לאידי דאייתינא עונתין מייתי נמי מגב מהיכא אימרינן לדיני ממון ומיתה למות על ידן ההורגן: **ולכל מיפוש.** שיתחייב ההורגן עליהם מיתה וכן השור כופר: **הך קמייתא.** דמשמעתי בקרבן שבועת הפקדון דגזל הגר בפ' נשים: **דחיוסה היא.** דאי ליתא בכלל דינין אין לה חייס הכל גוזלין חוסה והיא גוזלת את אחרים והכל בדיליון הימנה: **אבל כופר.** והמית שיש לו אשה דמשמעתי גבי כופר דשור המועד שהרג את האדם: **דתיכא**

ולרבי יוחנן בן ברוקא[ו] דאמר על שניהם הוא אומר [1]ויברך אותם אלהים [2]פרו ורבו מאי איכא למימר משום דהוה ת"ת ופדיון הבן שני כתובים הבאים כאחד [3]וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין ולרבי יוחנן בן ברוקא נמי ניהוו פריה ורביה ומורא שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין צריכי דאי כתב רחמנא מורא ולא כתב פריה ורביה הוה אמינא וכבשוה אמר רחמנא איש דדרכו לכבש אין אשה דאין דרכה לכבש לא ואי כתב פריה ורביה ולא כתב מורא ה"א [7]איש דסיפק בידו לעשות אין אשה דאין סיפק בידה לעשות לא וכיון דאין סיפק בידה לעשות לא תתחייב כלל צריכא הניחא למ"ד שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר אמר רבא [8]פפונאי ידעי לה לטעמא דהא מילתא ומנו רב אחא בר יעקב אמר קרא [2]והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך [9]הוקשה כל התורה כולה לתפילין מה תפילין מ"ע שהזמן גרמא ונשים פטורות אף כל מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות ומדמצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות מכלל דמ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות הניחא למ"ד תפילין מ"ע שהזמן גרמא אלא למ"ד [10]מ"ע שלא הזמן גרמא מאי איכא למימר מאן שמעת ליה דאמר תפילין מ"ע שלא הזמן גרמא ר' מאיר וסבר לה שני כתובים הבאים כאחד [11]וכל[ט] שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין ולר' יהודה דאמר שני כתובים הבאים כאחד מלמדין ותפילין מ"ע שלא הזמן גרמא מא"ל משום דהואי מצה שמחה והקהל שלשה כתובים הבאים כאחד ושלשה כתובים הבאים כאחד אין מלמדין: [א]וכל מצות לא תעשה וכו': [10]מנהני מילי [11]אמר רב יהודה אמר רב וכן תנא דבי ר' ישמעאל אמר קרא [3]איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם [2]להשוה להכתוב אשה לאיש לכל עונשים שבתורה [3]דבי רבי אליעזר תנא אמר קרא [4]אשר תשים לפניהם להשוה הכתוב אשה לאיש לכל דינים שבתורה דבי חזקיה [5]תנא אמר קרא [5]והמית איש או אשה להשוה הכתוב אשה לאיש לכל מיתות שבתורה [6]וצריכא דאי אשמעינן הך קמייתא משום כפרה חם רחמנא עלה אבל דינין אימא איש דבר משא ומתן אין אשה לא ואי אשמועינן הא משום דחיותה היא אבל כופר אימא איש

למיפטר נשים מזמן גרמא מכלל דמ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות פירוש דאי ס"ד פטורות אמאי איצטריך הקישא לתפילין למיפטר נשים מזמן גרמא נלמוד מכאן הכי נמי הוה ילפינן ממלה מי שמיק מהקישא לתפילין מלרבה מי שמיק מיניה הוה ילפינן ממלה והקהל דמ"ע שהזמן גרמא לנשים מייבות לכך הוה פירש ר"י מכלל דמ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות דאי אפשר לומר דמ"ע שהזמן גרמא לנשים פטורות מכל מ"ע כמו דמקיש לפטור להזמן גרמא לתפילין מלא ס"מ מדכתב הכי היקישא לתפילין דהוי הזמן גרמא מכלל דשאר מלות עשה שלא הזמן גרמא:

אלא למ"ד תפילין הוי מ"ע שלא הזמן גרמא מאי איכא למימר. פי' הקונטרס למלרבה מיפכא הוה לן למימר דשלא הזמן גרמא נשים פטורות מתפילין ושהזמן גרמא נשים חייבות ממלה והקהל דשאר כתובים הבאים כאחד מלמדין ומשני מאן שמעת ליה דתפילין לא הוו זמן גרמא רבי מאיר וסבר לה מלמדין ופירש הקונטרס דשלא הזמן גרמא לא איצטריך היקישא לתפילין לדגמרינן לעיל מבנין אב וגמרינן מרחיה דהוי מ"ע שהזמן גרמא ונשים פטורות והקישא לן גילף ממלה והקהל לחיובא ר"מ סבר שני כתובים הבאים כאחד מלמדין ואיכא טעמא דמ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות דדוקא במלה והקהל כתב רחמנא לומר לחייבות אבל כל מ"ע שהזמן גרמא בעלמא נשים פטורות איצטריך למילף מלמדין הוו כמו מיעוטא דוקא הני חייבות אבל מלרבי שלא הזמן גרמא הו"א דמ"ע שהזמן גרמא נשים חייבות ומלמדין הוו כמו מיעוטא דוקא הני פטורות אבל שלא הזמן גרמא בעלמא נשים חייבות ומלמדין לא הוו ומשום הכי איצטריך למיכתב מלה והקהל דשלא הזמן גרמא נשים חייבות ומלמדין:

משום דהוי שמחה מצה והקהל שלשה כתובים הבאים באחד. וא"ת תלמה היתה למ"ע שהזמן גרמא לפטורות לגלוך למילף ממלה והקהל [ו] לגלוך שמחה מהלה דמ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות ומנ"ל דלית ליה מלמוד תורה ופדיון הבן ו"ל דלית ליה דר' יוחנן בן ברוקא והוו להו ג' כתובים הבאים כאחד ת"ת ופדיון הבן ופריה ורביה ול"ת ולגבי לחמר לעיל (דף לד:) **משה בעלה משמחה** ס"כ ליכא מלה ג' כתובים ומאי מתרץ (ב) ר' יהודה לחמר מלמדין ממ"ע שהזמן גרמא לימה דילף לחיוב ממלה והקהל ו"ל למוקי קידוש היום בהדי מלה והקהל והוו ג' כתובים ואין מלמדין ונשים (ג) מייבות בקידוש היום מן התורה לכתיב (שמות כ) זכור את יום השבת זכרהו על היין וכל שיעשו בשמירה יעשו בזכירה והני נשי הואיל ואיתנהו בשמירה מיתנהו נמי בזכירה: **משום כפרה חם רחמנא עליה.** וא"ת כ"ש לחם לה נכתבה חם עליה טפי לחין עליה לה עונש ולה חטא ו"ל למכל מקום מיצטריך (ד) כפרה היכא דכתיב בה עונש לנשים בהדיא כגון גבי עריות:

מיפ

ו) יבמות סה: גיטין מג: שבת קיח., ב) [כתוב"ס וטפי: ויתמה למה מלינים וכ"ה בפסוק וביבמות], ג) [לעיל כד. וש"נ], ד) [לעיל ל:], ה) [ב"ק נד:], ו) [מכות יח.], ז) [לעיל כד. וש"נ], ח) [בכתב"י ליתא עד כאחד. ולכאורה הוא יתור לגמ'], ט) סנהדרין מא. סוכה כח. יבמות פד: ב"ק טו. תמורה ג: נדה מח:, י) [ב"ק טו: ע"ש], יא) [בב"ק טוסף: ורבי יוסי הגלילי. ובכת"י: גר' יוסי הגלילי], יב) ב"ק סה: יוסי הגלילי], יג) [ב"ק טו. ע"ש], יד) [במדבר יח], טו) [נדה"ל עוקב. וכרש"י בפסחים], טז) [תוס"ר: לפ פריך אמילו לרבנן], יז) [ל ע"ש ד"ה נשים], יח) [שי"ל דכיון דאיכא], יט) [ל"ל כדפיר.], כ) [כל זה עד סופו ליתא בהליל בשבועות כ: ובן בבכורות כ: ס"ל נרסת כך אבל אבני מלואים נרסינן שם דנשים מייבות מלרבנן והכא תוס' דהכל מלינא למיגי קיימי וכ"ע ואולי אבני מזר בו מי שמעית מרבא דבכורות שהביא עליו שאחי תשובות בלרבנן], ב) [בתוס"ר: אינטריך למשמעין דש להס כפרה וכו']

הגהות הב"ח

(ו) תוס' ד"ה מכלל וכו' מתלמוד תורה ול' מפדיון הבן דהיינו מ"ע: (ב) ד"ה משום דהוי וכו' ומאי מתרץ לר' יהודה:

מוסף תוספות

א. ואומר השר מקוצי דא"צ למיגמר מראי"ה כפרש"י אלא. תוס' יבמות מוקמ' במהרש"א ועי' מהרש"ל ועפמ"ש שמפרשים תוס' לשיטת רש"י. ב. וכן כל דוכתא דאמרינן ב' כתובים אין מלמדין בלא שום קרא אחרינא. שם.

תורה אור השלם

1. וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְכִבְשֻׁהָ וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל חַיָּה הָרֹמֶשֶׁת עַל הָאָרֶץ:
בראשית א כח
2. וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל יָדֶךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְיָ בְּפִיךָ כִּי בְיָד חֲזָקָה הוֹצִאֲךָ יְיָ מִמִּצְרָיִם:
שמות יג ט
3. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חַטֹּאת הָאָדָם לִמְעֹל מַעַל בַּיְיָ וְאָשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא:
במדבר ה ו
4. וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם:
שמות כא א
5. וְאִם שׁוֹר נֹגֵף הוּא מִתְּמֹל שִׁלְשֹׁם וְהוּעַד בִּבְעָלָיו וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ וְהֵמִית אִישׁ אוֹ אִשָּׁה הַשּׁוֹר יִסָּקֵל וְגַם בְּעָלָיו יוּמָת:
שמות כא כט

מוסף רש"י

על שניהם הוא אומר כו'. לשמה נמי מיפקדה מפרים ורבים (ג'יטין מג:). **דסיפק בידו לעשות.** יכול, שאין מוסה בידו (לעיל ל:). **פפונאי.** גי פפונא, שם מקום (ב"ק נד:). **הניחא למ"ד תפילין מלות עשה שהזמן גרמא.** וקשבר גילה לאו זמן תפילין ס"ל שבת ויו"ט לאו זמן תפילין הילכך כיון דלאיכא שעמא דלא ממייב כה זמן גרמא הוא (לעיל כ:). **תפילין מלות עשה שלא הזמן גרמא.** מלות תפילין כל שעה גם בשבת דאי מפקת הוי לאו זמן קנוט (עירובין צו.). **לכל עונשין שבתורה.** לאו וכרת, אבל עשה לא הוי עונש, הלכך מלות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות, אבל לא תעשה בין שהזמן גרמא בין שלא הזמן גרמא חייבות (לעיל כ:). מכאן שהנשים מייבות על כל לא תעשה שבתורה שהרי עונשין מלקות (פסחים מג:). **אשר תשים לפניהם.** כולן בכלל (ב"ק סו:). **הך קמייתא.** שים לו עשה כי יעשו למשמעי בקרבן (שם). **משום כפרה חס רחמנא.** למיסוי כאיש לענין כפרה (שם). **משום דחיותה היא.** דאי לא הוה יכול לילין הוי פרשי תגרי מינה (שם).